

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2005 vp

Hallituksen esitys laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta, kemikaalilain muuttamisesta sekä rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä helmikuuta 2005 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta, kemikaalilain muuttamisesta sekä rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta (HE 279/2004 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ja ympäristövaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (TyVL 2/2005 vp ja YmVL 11/2005 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Tapani Koivumäki, kauppa- ja teollisuusministeriö
- ympäristöneuvos Olli Pahkala, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Mika Kättö, sisäasiainministeriö
- yli-insinööri Hannu Alen, sosiaali- ja terveysministeriö
- esittelijä Jenni Hyytinen, puolustusministeriö
- liikenneneuvos Seija Miettinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- yli-insinööri Päivi Rantakoski, Turvatekniikan keskus TUKES
- johtaja Aimo Kastinen, Kemianteollisuus ry
- varatoimitusjohtaja Pekka Huttula, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esitetty laki korvaa vuonna 1953 annetun lain räjähdysvaarallisista aineista. Lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja sekä edistää yleistä turvallisuutta.

Laissa säädetään tarkemmin turvallisuusvaatimuksista, vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista, räjähdysten estämisestä ja räjähdyksiltä suojautumisesta, vaarallisiin kemikaaleihin liittyvien laitteistojen asennuksesta ja huollosta sekä räjähteistä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö sekä Turvatekniikan keskus hyväksyvät tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointiin osallistuvat tar-

kastuslaitokset. Kauppa- ja teollisuusministeriölle kuuluu lain säännösten noudattamisen ylin johto ja ohjaus. Lain noudattamista valvovat turvatekniikan keskus, pelastusviranomaiset ja poliisi sen mukaan kuin laissa heidän tehtävikseen säädetään. Tulli ja rajavartiolaitos valvovat lain noudattamista toimialoillaan.

Kemikaalilaista ehdotetaan kumottaviksi terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset, jotka sisältyvät uuteen lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.

Rikoslakia muutetaan vastaamaan uudessa laissa käytettyjä käsitteitä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään 1. lakiehdotukseen tehdyin muutoksin.

Pääosa uuden vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavan lain säännöksistä perustuu nykyisin voimassa oleviin asetuksiin, joista ne on siirretty perustuslain mukaisesti lakitasolle. Lain uudet velvoitteet koskevat ilotulitteiden valmistajaa ja maahantuoja sekä ilotulitusnäytöksen järjestäjää. Näiden tulee selvittää toimintaedellytyksensä turvatekniikan keskukselle tehtävässä ilmoituksessa. Uutta on myös ilmoitusvelvollisuus räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteina yleisötilaisuudessa. Samalla uusilla säännöksillä ja kemikaalilakiin tehtävillä muutoksilla selkeytetään viranomaisten tehtäväjakoja ja tehostetaan valvonnan ohjausta ja toimeenpanoa.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavan lain 1 luvun 4 §:n mukaan lakia ei sovelleta tuotantolaitoksen alueen ulkopuolella tapahtuvaan kuljetukseen eikä kuljetustapahtumaan kiinteästi liittyvään tilapäiseen varastointiin. Tällaisesta säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (HE 274/2004 vp — EV 18/2005 vp). Talousvaliokunta toteaa, että laki tämän lain muuttamisesta tulee voimaan 1.6.2005. Muutokset koskevat muun muassa vaarallisten aineiden kuljetusten turvaamista. Lisäksi ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa tulee ottaa huo-

mioon vaarallisten aineiden kuljetusten ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat. Rajanvetoa kuljetuksen ja teollisen käsittelyn kannalta valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena.

Talousvaliokunta ympäristövaliokunnan lausuntoon yhtyen pitää tärkeänä, että teknistä turvallisuutta koskeva lainsäädäntö pidetään myös sisällöllisesti ajan tasalla siten, että se vastaa nykyisen toimintaympäristön kemikaaleja varastoiville ja käsitteleville laitoksille asettamia vaatimuksia.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

70 §. Pykälässä säädetään pyroteknisten välineiden (ilotulitetyyppisten välineiden) hyväksymisestä. Pykälän 3 momentin mukaan testit tekevän testauslaitoksen tulee olla mittatekniikan keskuksen tai muun ETA-valtion akkreditointielimen asianomaiselle pätevyysalueelle akkreditoima.

Valiokunnalle esitetyn mukaan Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos, joka tällä hetkellä toimii pyroteknisten välineiden testauslaitoksena, ei ole hakenut eikä aio hakea 3 momentissa tarkoitettua akkreditointia. Tämän vuoksi 3 momenttia on täydennetty siten, että Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos voi edelleen jatkaa tämän alan testauslaitoksena.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

*että 1. lakiehdotus hyväksytään hallituksen esityksen mukaisena paitsi 70 § muutettuna (**Valiokunnan muutosehdotus**).*

Valiokunnan muutosehdotus

1. lakiehdotus

70 §

Pyroteknisten välineiden hyväksyminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Testauslaitoksen, joka tekee 2 momentissa tarkoitetut testit, tulee olla mittatekniikan keskuksen tai muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion akkreditointielimen asianomaiselle pätevyysalueelle akkreditoima *taikka sen pätevyyden tulee olla muulla luotettavalla tavalla varmistettu.*

(4 ja 5 mom. kuten HE)

Helsingissä 8 päivänä huhtikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Jari Leppä /kesk
jäs. Arto Bryggare /sd
Sari Essayah /kd
Klaus Hellberg /sd
Esko Kiviranta /kesk
Martti Korhonen /vas
Miapetra Kumpula /sd (osittain)

Seppo Lahtela /kesk
Jere Lahti /kok
Klaus Pentti /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Martin Saarikangas /kok
Sari Sarkomaa /kok
Oras Tynkkynen /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.